

Διαδικασία Δ14: Δημοσιονομικές Διορθώσεις**1. Σκοπός**

Σκοπός της διαδικασίας είναι η ακύρωση του συνόλου ή μέρους της ενωσιακής ή και εθνικής συμμετοχής σε μία Δράση ή Έργο, στο πλαίσιο της χρηματοδότησής της από το ΤΑΑ, συνεπεία παρατυπιών που διαπιστώνονται, και η οποία εφαρμόζεται μέσω Ανάκτησης ή Μείωσης του Ορίου Πληρωμών κατά περίπτωση από τον λαβόντα, ώστε να διασφαλίζεται η μη πληρωμή αχρεώστητων ή παράνομων ποσών.

2. Πεδίο εφαρμογής

Η διαδικασία εφαρμόζεται από την Υπηρεσία Συντονισμού (ΕΥΣΤΑ) στην περίπτωση παρατυπιών που εντοπίζονται μέσω διοικητικών ή επιτόπιων ελέγχων, από την Υπηρεσία Συντονισμού (ΕΥΣΤΑ), τον Ανεξάρτητο Ελεγκτή, την Επιτροπή Δημοσιονομικού Ελέγχου (ΕΔΕΛ) καθώς και στο πλαίσιο ελέγχων άλλων ελεγκτικών αρχών/ οργάνων της ΕΕ ή εθνικών.

3. Περιγραφή Διαδικασίας**3.1 Διαπίστωση παρατυπίας στο πλαίσιο ελέγχου – Οριστικοποίηση έκθεσης ελέγχου**

Ως «παρατυπία» ορίζεται κάθε παράβαση διάταξης του ενωσιακού δικαίου ή του σχετικού με την εφαρμογή του εθνικού δικαίου, η οποία προκύπτει από πράξη ή παράλειψη φορέα που εμπλέκεται στη θέσπιση ή/και εφαρμογή του ΤΑΑ, και η οποία ζημιώνει ή ενδέχεται να ζημιώσει τον προϋπολογισμό της Ευρωπαϊκής Ένωσης και του ελληνικού κράτους με καταλογισμό σε αυτόν αδικαιολόγητης δαπάνης.

Οι παρατυπίες μπορεί να είναι μεμονωμένες ή συστημικές. Σε αντίθεση με την μεμονωμένη παρατυπία η συστημική παρατυπία είναι αυτή που έχει ενδεχομένως επαναλαμβανόμενο χαρακτήρα, με μεγάλη πιθανότητα εμφάνισης σε παρεμφερή είδη έργων, η οποία προκύπτει από σοβαρή ανεπάρκεια στην αποτελεσματική λειτουργία του συστήματος διαχείρισης και ελέγχου του φορέα, συμπεριλαμβανομένης της παράλειψης καθορισμού κατάλληλων διαδικασιών.

Όταν από τους ελέγχους των ελεγκτικών οργάνων που αναφέρονται στο πεδίο εφαρμογής της παρούσας εντοπίζεται παρατυπία, αυτή αναφέρεται στην Έκθεση Αποτελεσμάτων Ελέγχου με κατάλληλη τεκμηρίωση, αναφορά των διατάξεων που παραβιάστηκαν και προσδιορισμό του ποσού δημοσιονομικής διόρθωσης που προτείνεται.

3.1.1 Διαπίστωση παρατυπίας στο πλαίσιο ελέγχου της ΕΥΣΤΑ

Η οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων των ελέγχων της ΕΥΣΤΑ διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 4 του άρθρου 7 της ΥΑ καθορισμού του ΣΔΕ των δράσεων και των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241.

Σε περίπτωση επιβολής Δημοσιονομικής Διόρθωσης συνεπεία του ανωτέρω ελέγχου, εκδίδεται Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης σύμφωνα με την ΥΑ με αρ. 71693 ΕΞ 2023 (ΦΕΚ Β 3079/09.05.2023) «Διαδικασίες επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού στο πλαίσιο Δράσεων και Έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας».

3.1.2 Διαπίστωση παρατυπίας στο πλαίσιο ελέγχου από Ανεξάρτητο Ελεγκτή

Στην περίπτωση που κατά τον έλεγχο του Ανεξάρτητου Ελεγκτή διαπιστώνεται παρατυπία, αυτή αναφέρεται στην Έκθεση Ελέγχου με κατάλληλη τεκμηρίωση και υποβάλλεται αρμοδίως σύμφωνα με τα οριζόμενα στη Διαδικασία Δ8 Έλεγχος Ανεξάρτητου Ελεγκτή.

Για την αξιοποίηση των εν λόγω αποτελεσμάτων εφαρμόζονται τα οριζόμενα στην παράγραφο 2 του άρθρου 7 της ΥΑ καθορισμού του ΣΔΕ των δράσεων και των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας. Ειδικότερα, το ΥΕ, στο πλαίσιο του ελέγχου πληρότητας που πραγματοποιεί, καλεί το/τους φορέα/φορείς υλοποίησης να εκφράσουν τις απόψεις τους επί των αποτελεσμάτων ελέγχου του ΑΕ, εξετάζει τις αντιρρήσεις του/τους, οι οποίες πρέπει να διατυπωθούν εντός αποκλειστικής προθεσμίας δέκα (10) ημερών από την ημέρα επίδοσης της έκθεσης ελέγχου του ΑΕ στο ΥΕ και επικυρώνει ή μη την ικανοποιητική επίτευξη του οροσήμου/στόχου, αναρτώντας στο ΟΠΣ ΤΑ σχετική εισήγηση καθώς και τη διαδικασία αντιπαράθεσης που πραγματοποίησε. Η άπρακτη παρέλευση της αποκλειστικής προθεσμίας χωρίς την υποβολή απόψεων-αντιρρήσεων από τον φορέα υλοποίησης επί των ευρημάτων της έκθεσης ελέγχου, συνιστά αποδοχή των ευρημάτων από μέρους του.

Η ΕΥΣΤΑ, για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας, εξετάζει τις εκθέσεις ελέγχου των ΑΕ και εάν απαιτείται εισηγείται την έκδοση απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης του αρμόδιου για την Ειδική Υπηρεσία του Ταμείου Ανάκαμψης Υπουργού, σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στην απόφαση με αρ. 71693 ΕΞ 2023/09.05.2023 (Β' 3079) «Διαδικασίες επιβολής δημοσιονομικών διορθώσεων αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών από πόρους του κρατικού προϋπολογισμού στο πλαίσιο Δράσεων και Έργων που χρηματοδοτούνται από το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας».

3.1.3 Διαπίστωση παρατυπίας κατά τη διενέργεια ελέγχου από ελεγκτικές αρχές/όργανα της ΕΕ

Στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται παρατυπίες σε πορίσματα από ελέγχους ελεγκτικών αρχών/οργάνων της Ευρωπαϊκής Ένωσης, αυτά αποστέλλονται στους αρμόδιους φορείς για την υποβολή αντιρρήσεων, σύμφωνα με τις διαδικασίες και προθεσμίες που καθορίζονται από την ελεγκτική αρχή/όργανο.

Η οριστικοποίηση των αποτελεσμάτων των εν λόγω ελέγχων διενεργείται σύμφωνα με τα οριζόμενα στην παράγραφο 5 του άρθρου 7 της ΥΑ καθορισμού του ΣΔΕ των δράσεων και των έργων του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας στο πλαίσιο του Κανονισμού (ΕΕ) 2021/241. Στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται παρατυπίες σε οριστικά πορίσματα ελέγχων, εκδίδεται από την ΕΥΣΤΑ απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης σύμφωνα με την ΥΑ με αρ. 71693 ΕΞ 2023/09.05.2023 (Β' 3079).

3.1.4 Διαπίστωση παρατυπίας στο πλαίσιο ελέγχου της ΕΔΕΛ

Στις περιπτώσεις που διαπιστώνονται παρατυπίες σε οριστικά πορίσματα από ελέγχους της ΕΔΕΛ, εκδίδεται απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης σύμφωνα με την ΥΑ με αρ. 71693 ΕΞ 2023/09.05.2023 (Β' 3079). Η αρμοδιότητα για την έκδοση των εν λόγω αποφάσεων δημοσιονομικής διόρθωσης ανήκει στην Ε.Δ.ΕΛ., εφαρμοζόμενης της παρ. 8 του άρθρου 15 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999).

3.2 Διόρθωση παρατυπιών - Υπολογισμός ποσού δημοσιονομικής διόρθωσης

Όταν η δημοσιονομική επίπτωση μιας παρατυπίας ποσοτικοποιείται με ακρίβεια, ήτοι είναι δυνατό να προσδιοριστεί το ακριβές ποσό της επηρεαζόμενης παράτυπης δαπάνης, εφαρμόζεται αναλογική δημοσιονομική διόρθωση, η οποία είναι ισόποση της παράτυπης δαπάνης. Στις περιπτώσεις αυτές, η διόρθωση επιβάλλεται είτε μέσω ανάκτησης από τον λαβόντα, είτε μέσω μείωσης του ορίου πληρωμών

του Φορέα Χρηματοδότησης του έργου ή της δράσης, ώστε να διασφαλίζεται η μη πληρωμή αχρεώστητων ή παράτυπων ποσών από πόρους του Κρατικού Προϋπολογισμού και ειδικότερα του ΤΑΑ.

Αντίθετα, όταν πρόκειται για περιπτώσεις μεμονωμένων παρατυπιών που λόγω της φύσης τους δεν μπορούν να ποσοτικοποιηθούν ή συστημικών παρατυπιών, οι δημοσιονομικές επιπτώσεις των οποίων δεν είναι ποσοτικοποιήσιμες, είτε επειδή εξαρτώνται από πολύ μεγάλο πλήθος μεταβλητών, ή είναι διάσπαρτες, και η ζημία του προϋπολογισμού είναι μεν υπαρκτή, αλλά θα ήταν δυσανάλογη η εξ ολοκλήρου ακύρωση της παράτυπης δαπάνης ή στις περιπτώσεις που δεν είναι συμφέρον από άποψη σχέσης κόστους ελέγχων - αποτελέσματος να προσδιοριστεί με ακρίβεια η παράτυπη δαπάνη για κάθε μεμονωμένη δράση/έργο, επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση, εφαρμόζοντας κατ' αποκοπή συντελεστές στο σύνολο του επηρεαζόμενου από την παρατυπία πληθυσμού δαπανών.

Ο συντελεστής της διόρθωσης καθορίζεται με βάση τη βαρύτητα της παράβασης, λαμβάνοντας υπόψη την απόφαση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής C(2019) 3452 /14.5.2019 που θεσπίζει κατευθυντήριες γραμμές για τον καθορισμό των δημοσιονομικών διορθώσεων που πρέπει να εφαρμόζονται στις δαπάνες που χρηματοδοτούνται από την Ένωση λόγω μη συμμόρφωσης προς τους εφαρμοστέους κανόνες για τις δημόσιες συμβάσεις, τις προβλέψεις του άρθρου 19 της Χρηματοδοτικής Συμφωνίας, καθώς και τις προβλέψεις του άρθρου 22 της Συμφωνίας Χορήγησης Δανείου μεταξύ της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Ελληνικής Δημοκρατίας, όπως κυρώθηκαν με το ν. 4822/2021 (Α' 135).

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται σοβαρή παρατυπία κατά την έννοια του Κανονισμού, δηλαδή απάτη, διαφθορά, ή σύγκρουση συμφερόντων επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση το ύψος της οποίας αντιστοιχεί στον επηρεαζόμενο από τις παραπάνω παρατυπίες ποσό, κατ' ανάλογη εφαρμογή των προβλέψεων της παρ. 2(α) του άρθρου 19 της Χρηματοδοτικής Συμφωνίας και της παρ.2(α) του άρθρου 22 της Συμφωνίας Χορήγησης Δανείου.

Στην περίπτωση που η παρατυπία αφορά σε διπλή χρηματοδότηση των ίδιων δαπανών από το Ταμείο Ανάκαμψης και από άλλα Προγράμματα της Ένωσης, επιβάλλεται δημοσιονομική διόρθωση, εφόσον η ένταξη του έργου/δράσης στο ΤΑΑ συνέβη σε χρόνο μεταγενέστερο της ένταξης στο άλλο Πρόγραμμα της Ένωσης. Το ύψος της δημοσιονομικής διόρθωσης αντιστοιχεί στο επηρεαζόμενο ποσό, κατ' ανάλογη εφαρμογή των προβλέψεων της παρ. 2(α) του άρθρου 19 της Χρηματοδοτικής Συμφωνίας και της παρ.2(α) του άρθρου 22 της Συμφωνίας Χορήγησης Δανείου.

3.3 Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης

Η έκδοση της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης σε συνέχεια διαπίστωσης παρατυπιών με δημοσιονομική επίπτωση ή *σοβαρών παρατυπιών*, κατά την έννοια του Κανονισμού, συνιστά απόφαση επιστροφής στα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού των ποσών της χρηματοδότησης του έργου που έχουν κριθεί ως μη επιλέξιμα για χρηματοδότηση από το ΤΑΑ. Τα ποσά αυτά μπορεί να αφορούν είτε σε πραγματοποιημένες δαπάνες, είτε/και σε μελλοντικές δαπάνες του φορέα υλοποίησης του έργου.

Ανάλογα με το είδος του Φορέα Υλοποίησης η επιστροφή των μη επιλέξιμων ποσών στα έσοδα του Κρατικού Προϋπολογισμού γίνεται είτε με ανάκτηση των αχρεωστήτως ή παρانونώς καταβληθέντων ποσών σε βάρος των πόρων των ελεγχόμενων φορέων, είτε με μείωση του ορίου πληρωμών του επόμενου ή μεθεπόμενου οικονομικού έτους του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ του Υπουργείου Ευθύνης ή του Φορέα Χρηματοδότησης, εφόσον αυτοί διαφέρουν, σύμφωνα με τις εκάστοτε ισχύουσες διατάξεις που διέπουν το ΠΔΕ. Ειδικότερα εφαρμόζεται,

α. Μείωση του ορίου πληρωμών του επόμενου ή μεθεπόμενου οικονομικού έτους του εθνικού σκέλους του ΠΔΕ του Φορέα Χρηματοδότησης του έργου ή της δράσης.

β. Ανάκτηση του συνόλου του ποσού από τον λαβόντα.

Στις περιπτώσεις δράσεων/έργων που ο φορέας υλοποίησης διαφέρει από τον τελικό αποδέκτη των κονδυλίων και η παρατυπία οφείλεται σε πράξη ή παράλειψη του τελικού αποδέκτη, η δημοσιονομική διόρθωση επιβάλλεται στον τελικό αποδέκτη των κονδυλίων, σύμφωνα με τις ανωτέρω περιπτώσεις Α και Β. Στις περιπτώσεις κρατικών ενισχύσεων η ανάκτηση από τον αποδέκτη της ενίσχυσης/τελικό αποδέκτη κονδυλίων γίνεται, σύμφωνα με τους όρους της απόφασης έγκρισης της ενίσχυσης και αφορά στη συμμετοχή του ΤΑΑ που αντιστοιχεί στις δαπάνες που έχουν πραγματοποιηθεί και η οποία έχει καταβληθεί στον αποδέκτη από το φορέα που χορηγεί την ενίσχυση.

Σε περίπτωση που διαπιστώνεται συστηματική παρατυπία εκδίδεται απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης, το ύψος της οποίας προσδιορίζεται με την εφαρμογή κατ'αποκοπή συντελεστών στο σύνολο του επηρεαζόμενου από την παρατυπία πληθυσμού δαπανών, με μείωση του ορίου πληρωμών του αρμόδιου Φορέα Χρηματοδότησης, χωρίς ανάκτηση των σχετικών ποσών από τους τελικούς αποδέκτες των κονδυλίων, όταν αυτοί διαφέρουν από τον Φορέα Υλοποίησης.

Η ΕΥΣΤΑ μεριμνά για την καταχώριση των στοιχείων της απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης που εκδίδεται είτε από την ΕΔΕΛ, είτε από αυτήν, σε συνέχεια ελέγχων της ίδιας ή άλλων εθνικών ή ευρωπαϊκών ελεγκτικών οργάνων, στο ΟΠΣ ΤΑ, μετά την κοινοποίηση αυτής στον αποδέκτη/ες (φορέα υλοποίησης, Υπουργείο Ευθύνης, Φορέας Χρηματοδότησης) .

Σε συμμόρφωση με την Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης τροποποιείται, όπου απαιτείται, η Απόφαση Ένταξης του Έργου στο Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας ως προς τα στοιχεία του επιλέξιμου προϋπολογισμού του έργου. Σε περίπτωση που η διόρθωση αφορά στο σύνολο των επιλέξιμων δαπανών του έργου και ορίζεται στην Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης διακοπή της χρηματοδότησης του έργου από το ΤΑΑ, εφαρμόζονται τα ειδικότερα οριζόμενα στην παρ. 5 του άρθρου 4 της Υπουργικής Απόφασης ΣΔΕ.

3.4 Διαδικασία Ανάκτησης

Με την έκδοση της Απόφασης Δημοσιονομικής Διόρθωσης/ Ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντων ποσών και προκειμένου να επιστραφούν στον κρατικό προϋπολογισμό τα σχετικά ποσά, η ΕΥΣΤΑ διαβιβάζει στον ελεγχόμενο φορέα την Απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης/ Ανάκτησης, μέσω συστημένης επιστολής ή/και με απόδειξη παραλαβής συνοδευόμενη με Σημείωμα Κατάθεσης για την άμεση καταβολή του οφειλόμενου ποσού σε οποιαδήποτε Δ.Ο.Υ.. Η Απόφαση κοινοποιείται τη Διεύθυνση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων, τη Γενική Διεύθυνση Οικονομικών Υπηρεσιών του αρμόδιου Υπουργείου και στον διατάκτη της δαπάνης, για τις δικές τους τυχόν ενέργειες. Στις περιπτώσεις που η απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης, περιλαμβάνει ποσό το οποίο ανακτάται, αυτή επιδίδεται στον υπόχρεο προς επιστροφή του αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού, σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 19 του Κώδικα Διοικητικής Διαδικασίας (ν. 2690/1999, Α' 45).

Η απόφαση Δημοσιονομικής Διόρθωσης αποτελεί νόμιμο τίτλο βεβαίωσης του χρέους και είναι αμέσως εκτελεστή. Με την παραλαβή της ο υπόχρεος οφείλει να καταβάλει εντός δεκαπέντε (15) ημερολογιακών ημερών το ποσό το οποίο έχει καταλογισθεί σε οποιαδήποτε Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.), προσκομίζοντας την απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης, καθώς και το σημείωμα κατάθεσης που τη συνοδεύει.

Η Δ.Ο.Υ. στην οποία έγινε η καταβολή γνωστοποιεί αμέσως την είσπραξη του οφειλόμενου ποσού στην ΕΥΣΤΑ. Τις ανωτέρω Υπηρεσίες ενημερώνει και ο υπόχρεος με την προσκόμιση σε αυτές των παραστατικών που τεκμηριώνουν την καταβολή του οφειλόμενου ποσού.

Σε περίπτωση μη επιστροφής του χρηματικού ποσού εντός της προθεσμίας της παραγράφου 2, η διαδικασία βεβαίωσης του χρέους ολοκληρώνεται εντός εξήντα (60) ημερών από την κοινοποίηση της

απόφασης δημοσιονομικής διόρθωσης με τη σύνταξη του χρηματικού καταλόγου, από την υπηρεσία που εξέδωσε την απόφαση δημοσιονομικής διόρθωσης-ανάκτησης αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέντος ποσού και με την αποστολή του στην αρμόδια για τη φορολογία εισοδήματος Δημόσια Οικονομική Υπηρεσία (Δ.Ο.Υ.) του υπόχρεου. Επισημαίνεται ότι όταν η ανάκτηση αφορά σε έργο κρατικής ενίσχυσης, πριν τη σύνταξη του χρηματικού καταλόγου το οφειλόμενο ποσό που θα βεβαιωθεί επανυπολογίζεται ώστε οι τόκοι που επιβαρύνουν το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο Κεφάλαιο V του Κανονισμού (ΕΚ) 794/2004 της Επιτροπής όπως ισχύει, να αφορούν και το χρονικό διάστημα που μεσολαβεί μεταξύ της έκδοσης της Απόφασης Δημοσιονομικής Διόρθωσης/ Ανάκτησης και της έκδοσης του χρηματικού καταλόγου.

Σε περίπτωση μη εμπρόθεσμης πληρωμής, το προς ανάκτηση ποσό επιβαρύνεται με νόμιμους τόκους υπερημερίας ή/και λοιπές προσαυξήσεις σύμφωνα με τα προβλεπόμενα στον Κώδικα Είσπραξης Δημοσίων Εσόδων. Η αρμόδια Δ.Ο.Υ., μετά την είσπραξη των ποσών, ενημερώνει εγγράφως σχετικά την ΕΥΣΤΑ ως την Υπηρεσία που συνέταξε το Χρηματικό Κατάλογο.

Το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό βεβαιώνεται και εισπράττεται ως έσοδο του κρατικού προϋπολογισμού και κατατίθεται σε κατάλληλο λογαριασμό ιδίων εσόδων του ΠΔΕ που τηρείται στην Τράπεζα της Ελλάδας, με αναγραφή του κατάλληλου Αναλυτικού Λογαριασμού Εσόδων (ΑΛΕ). Στον ίδιο λογαριασμό ιδίων εσόδων του ΠΔΕ κατατίθεται το αχρεωστήτως ή παρανόμως καταβληθέν ποσό όταν εισπράττεται εντός της προβλεπόμενης προθεσμίας των δεκαπέντε ημερών (15) από τον υπόχρεο.

3.7 Διαδικασία Μείωσης Ορίου Πληρωμών

Στις περιπτώσεις Δημοσιονομικών Διορθώσεων μέσω μείωσης του Ορίου Πληρωμών, η Υπηρεσία Συντονισμού ενημερώνει συγκεντρωτικά τη Δ/ση Δημοσίων Επενδύσεων του Υπουργείου Ανάπτυξης και Επενδύσεων για τα ποσά των δημοσιονομικών διορθώσεων του προηγούμενου έτους κατά αρμόδιο Υπουργείο/φορέα Χρηματοδότησης, ώστε να ληφθούν υπόψη κατά την κατάρτιση του ΠΔΕ του επόμενου έτους.